

Liaudies meistras Kazimieras Varnelis (1871–1945)

Parengė Danguolė ŽELVYTĖ

Kazimieras Varnelis – liaudies menininkas, tapytojas, skulptorius, dailininko, kolekcininko, bibliofilo, pedagogo, profesoriaus, Vilniaus dailės akademijos garbės daktaro Kazio Varnelio (1917–2010) tėvas. Jis gimė 1871 m. tuometinės Telšių apskrities Alsėdžių valsčiaus žemaičių ūkininkų šeimoje. Lankė vietinę pradžios mokyklą. Nuo mažens mėgo piešti, drožinėti, skaityti knygas. Paaugęs Žemaitijoje pradėjo garsėti kaip talentingas liaudies menininkas – tapytojas, sieninės polichromijos meistras, tad buvo kviečiamas dekoruoti Žemaitijos bažnyčias, tapydamo joms paveikslus, o vėliau kurdavo ir skulptūras.

Buvo vedęs Teofilę Domarkaitę. Jie turėjo 5 ha žemės, namelį. Ūkiu dažniausiai rūpindavosi žmona, o Kazimieras užsiimdavo kūryba. Ji tais laikais sotaus gyvenimo šeimai negarantavo, tad dailininkas kuriam laikui buvo išvykęs ieškoti laimės į Ameriką, ten 1913–1914 m. dirbo geležinkelio stotyje kroviku.

Didelė nelaimė šeimą ištiko 1918–1919 m. siaučiant gripo epidemijai. Tada mirė keturi Teofilės ir Kazimiero Varnelių vaikai. Liko gyvas tik mažiausias sūnelis – 1917 m. gimęs Kazys. Jis anksti susidomėjo menu ir tapo pasaulyje žinomu dailininku.

Sugrįžęs Amerikos į Lietuvą K. Varnelis daug laiko skirdavo medžio drožybai ir pradėjo garsėti kaip dievdirbys. Jo sukurtos šventųjų skulptūrėlės būdavo pašventinamos kunigo ir pasklisdavo po Alsėdžių ir tolesnes apylinkes. Jose ryški profesionali meno įtaka – tikroviškai pavaizduoti šventųjų veido bruožai, gerai perteikta žmogaus kūno judesių plastika.

Vertinga K. Varnelio kūrinių kolekcija saugoma Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, jo darbų yra ir Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje, kt. Dailininko sieninės tapybos paveikslas puošia Žemaičių Kalvarijos septynioliktąją koplyčią. Žemaičių muziejuje „Alka“ saugomas K. Varnelio sukurtas Užgavėnių kaukių kompleksas.

Nutraukose – liaudies meistro Kazimiero Varnelio sukurtos medžio skulptūrėlės. Iš viršaus: skulptūrų kompleksas „Šv. Izidorius“. 1893 m. LNDM, LV 89/4a-f; „Šv. Jurgis“. XIX a. pab.–XX a. I p. LNDM, LM 2471